

RESİMLİ ÇOCUK KİTAPLARININ FİZİKSEL, İÇERİK ve RESİMLEME ÖZELLİKLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Mübeccel GÖNEN*

Mehmet UYGUN**

Özge ERDOĞAN***

Mehmet KATRANCI****

Özet

Çocuk edebiyatı ürünleri, çocuklarda okuma zevki oluşturacak ve onları yaratıcı düşünmeye sevkedecek nitelikte olmalıdır. Bu nedenle çocuk kitaplarında fiziksel, içerik ve resimleme özelliklerine özen gösterilmesi gerekir. Araştırmada ilköğretim birinci sınıf öğrencilerine yönelik resimli çocuk kitaplarının fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri açısından durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada betimsel modele başvurulmuştur. Elde edilen verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanması amacıyla doküman incelemesi yapılmıştır. Araştırmanın evrenini ilköğretim birinci sınıf öğrencilerine yönelik ve ilk baskısı 2005-2010 yılları arasında yapılan resimli çocuk kitapları (hikâye ve masal), örneklemini ise evrenden rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen 120 resimli çocuk kitabı oluşturmaktadır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırma sonucunda incelenen kitaplarda dayanıklı cilt kullanılmadığı, konu çeşitliliğinin bulunmadığı, resimlerin dörtte üçünün hayali öğelerden oluştuğu, yazı/resim oranının istenilen düzeyde olmadığı belirlenmiştir. Buna karşılık kitapların çoğunda dilbilgisi kurallarına uyulduğu ve resim/metin ilişkisine dikkat edildiği görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Çocuk edebiyatı, resimli çocuk kitapları, resimli çocuk kitaplarının özellikleri

Giriş

Toplumların gelişmesi ve ilerlemesi toplumu oluşturan bireylerin kitap okuma alışkanlığı edinmesi ile doğru orantılıdır. Kitap okuma alışkanlığının küçük yaşlarda kazanıldığı bilinmektedir. Çocukların okuma alışkanlığı kazanması için nitelikli çocuk edebiyatı ürünleri ile karşılaşması gerekmektedir. Sever (2008)'e göre çocuk edebiyatı, erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsa-

* Prof. Dr.; Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü / Ankara
** Arş. Gör.; Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü / Bolu
*** Arş. Gör.; Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü / Trabzon
**** Arş. Gör.; Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü / Kırıkkale

yan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adıdır. Çocuk edebiyatı ürünlerinin yazımı çok büyük ustalık ve titizlik gerektirir. İyi çocuk edebiyatının başarı çitasını; çocuk gerçekliği, çocuk bakışı ve çocuğa görelilik belirlemektedir (Şirin, 2007). Çocuk seviyesine inen ve çocuğun hayal dünyasını analiz eden yazın türlerini ortaya koyabilmek için çocukların çok iyi tanınması ve dünyaya çocuk gözüyle bakılması gerekir. Bu nedenle çocuklar için hazırlanan edebi eserler onların bilişsel, duyuşsal, sosyal ve dil gelişimi özelliklerine, çocukların ihtiyaç ve beklentilerine uygun olarak hazırlanmalıdır. Ayrıca çocuk edebiyatı ürünleri, çocuklarda okuma zevki oluşturacak ve onları yaratıcı düşünmeye sevkedecek nitelikte olmalıdır.

Çocuğun edebiyatla beslenmesi; fiziksel, bilişsel, dil, duygusal, kişilik, ahlak ve ruhsal gelişimi açısından donanımlı bir birey olarak yetişmesine büyük katkı sağlar. Nitelikli çocuk edebiyatı ürünleriyle beslenen çocuklar, yazarların kitaplarda işlediği konulardan hareketle düşüncelerini oluşturmaya, doğruyu yanlış ayırt etmeye ve kendi doğrularını yakalamaya başlarlar (Aslan, 2007). Bu nedenle çocuk kitapları, çocuğun çok yönlü gelişimine katkıda bulunacak, ruh dünyasına zenginlikler katabilecek, farklı algı ve anlayış kazandıracak nitelikte olmalıdır (Dursunoğlu, 2007).

Çocuklar, özellikle ilköğretim döneminde hem okuma-yazma becerisinin gelişimine katkı sağlayacak hem de kendi çocuk gerçekliğine yanıt verebilecek kitaplara gereksinim duyar. Temel okuma-yazma becerisinin kazanılmaya başlandığı bu dönemde; çocukların okulda karşılaştığı metinlerin ve çocuklara önerilen kitapların niteliği, onların okuma alışkanlığı edinmiş birer birey olarak yetişmelerinde önemli bir görev üstlenir (Sever, 2008). Bu sebeple, doğru zamanda, doğru çocuk için, doğru kitabın seçimi kitap seçmenin temel ilkesini oluşturur (Trim, 2004).

İyi kitap, çocuklara kendi deneyimlerini anlamalarında referans noktası olur ve onlara kendi kültürlerinden başka kültürleri de inceleme fırsatı verir. Çocuklara paylaşma ve empati kurma yeteneklerini geliştirme olanağı sağlar. Çocukların kitaptaki bir karakteri zihinlerinde canlandırmaya çalışmaları onların hayal dünyalarını güçlendirir (Temple, Martinez ve Yokota, 2006). Kitaplarda sunulan zengin yaşantılar ve nitelikli ortamlar çocuğa farklı bakış açıları kazandırır ve sorgulama becerisini geliştirir (Gülyüz, 2006). Akal (2007)'a göre çocuk kitapları, çocukların hayal güçlerini geliştirerek kendilerini güçlü ve özgür hissetmelerini sağlar. Çocuk kitaplarının önemi dikkate alındığında kitaplarda fiziksel, içerik ve resimleme özelliklerine özen gösterilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Çocuk kitaplarında dikkate alınması gereken özellikler “fiziksel özellikler”, “içerik özellikleri” ve “resimleme özellikleri” başlıkları altında verilmiştir.

1.1 Fiziksel Özellikler

Fiziksel özellikler, kitabın dış yapısıyla ilgili özellikleri kapsamaktadır. İyi tasarlanmış bir kitabı diğer kitaplardan ayıran birçok özellik vardır. Kitabın okunma ve saklanma süresini uzatmak için kitapta sağlam bir cilt kullanılmalıdır (Celepoğlu, 2007; Gülyüz, 2006). Dikişsiz veya ciltsiz kitaplar çabuk dağılır ve yıpranır. Bu durum çocukların kitaplara olan ilgisini azaltacağı gibi onların düzenli bir kitaplık kurlmalarına da engel olabilir (Oğuzkan, 1997). Kitabın dayanıklılığını ciltten sonra kapak belirler. Çocuklar için hazırlanmış olan kitabın kapağı kalın, dayanıklı ve resimli olmalıdır. Kapaktaki resim, kitabın konusuyla ilişkili ve çocukların ilgisini çekecek nitelikte hazırlanmalıdır (Celepoğlu, 2007). Ayrıca çocuk kitaplarında kullanılacak kâğıt; sağlam, dayanıklı ve mat olmalı, ışığı çok yansıtılmamalıdır (Güleç ve Gönen, 1997; Oğuzkan, 1997).

1.2 İçerik Özellikleri

Çocuk kitaplarında ele alınan konular çocuğun dünyasına yabancı olmamalıdır. Çocuklar bu sayede çevrelerini daha yakından tanıma fırsatı bulurlar. Kavcar (2004)'a göre; nitelikli çocuk kitapları; öğrencilere aile, yurt, insanlık, doğa ve yaşama sevgisi kazandırır. Ayrıca çocukların hayal güçlerinin gelişmesini sağlar, doğruyu ve yanlış öğremlerine yardımcı olur.

İyi bir çocuk kitabı konu bakımından kültürel, evrensel ve ahlâkî değerleri kazandıracak nitelikte olmalıdır. Seçilen konular çocukta merak duygusu uyandırmalıdır (Celepoğlu,2007; Sever, 2008; Gülerüz, 2006). Bununla birlikte çocukların günlük hayatlarından uzak konulara yer verilmesi, çocuğun kitaptan soğumasına ve okuma isteğinin azalmasına neden olabilir. Yalçın ve Aytaş (2005)'a göre çocuklara yönelik konu seçimi, onların hem cinsiyetlerine hem de yaşlarına bağlıdır. Aynı yaşta ancak cinsiyeti farklı olan çocukların ilgi duyacağı konular birbirinden farklı olabilir. Bu nedenle çocuk kitaplarında ele alınan konularda bu farklılıklar gözönünde bulundurulmalıdır.

Sözcükler basitten karmaşığa, somuttan soyuta doğru seçilmelidir (Güleç ve Gönen, 1997). Kitaptaki metinler, yazım ve noktalama bakımından hatasız olmalıdır. Kitap, okuyucuya Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanabilmesi için özendirici, teşvik edici bir model olmalıdır (Sever, 2008; Gülerüz, 2006).

1.3 Resimleme Özellikleri

Resimler, kelimelerle bir anlam bütünlüğü oluşturur. Bu nedenle kelimeler, resimler olmadan tamamlanmamış ve yarım kalmış olurlar (Lewis, 2006; Nicolajeva ve Scott, 2000). Resimler, duygu ve olayların anlatımında binlerce kelimenin anlatabileceğini okuyucuya daha kolay bir şekilde verir (Hoppe, 2004). Ayrıca kelimelerin görsel sunumu olan resimler hem metin hakkında ipucu verir hem de metnin daha anlaşılır olmasını sağlar (Manning, 2004). Görseller hikâye ilerledikçe okuyucuyu hem bilişsel hem de duyuşsal olarak kitaba bağlar. Bu durum yazarın kelimelerine zenginlik ve derinlik katar (Wason-Ellam, 2010). Bu nedenle çocuk kitaplarındaki resimler; açık, anlaşılır ve konuya uygun olmalıdır. Ayrıca resimlerin renkleri, konuyu desteklemeli, metindeki betimlemelere uygun olmalıdır (Erdal, 2007).

Çocuk kitaplarında yer alan resimlerde dikkat edilmesi gereken bir başka önemli nokta ise çocukların çizgisel gelişim aşamalarıdır. Yavuzer'e (2011) göre çocuklardaki çizgisel gelişim aşamaları; karalama evresi (2-4 yaş), şema öncesi dönem (4-7 yaş), şematik dönem (7-9 yaş), gerçekçilik dönemi (9-12 yaş), görünürde doğalcılık dönemi (12-14 yaş) olmak üzere beş döneme ayrılmaktadır. Lowenfeld ise çizgisel gelişimi; ilk çizgiler ve karalama evresi (2-4 yaş), şema öncesi evre (4-7 yaş), şematik dönem (7-9 yaş), ergenlik öncesi evre (9-11 yaş), mantık çağı (11-13 yaş) ve ergenlik krizi (13 yaş ve ötesi) olarak altı dönemde ele almaktadır (Kırışoğlu, 2002).

7-9 yaşları arasında yer alan çocuklar çizgisel gelişim açısından şematik dönemde yer almaktadırlar. Çocuğun bir şeyi nasıl gördüğü; o şeye verdiği duygusal anlam, deneyimleri, bir objeye dokunarak ya da o objenin nasıl hareket ettiğini veya davranışını izleyerek etkilenmesi, şemanın oluşumunu belirler. Bu dönemdeki çocukların resimlerinde yer alan insan figürleri önceki dönemlere göre daha ayrıntılıdır. Yani resimlerde sadece baş, gövde, kollar ve bacaklar bulunmaz. Gözler, burun, ağız ve el gibi organlarda yer alır. Çocuğun çizdiği resimlerde yer alan nesnelere belirli bir plan dâhilinde yerleştirilir (Yavuzer, 2011). Bu dönemdeki çocukların çizdiği resimlerde görünen şemalar tanıdık biçimlerdir. Yani çizgisel gelişim olarak şematik dönemde yer alan çocuklar yaptıkları resimlerde gerçeği yansıtmak isterler

(Buyurgan ve Buyurgan, 2007). Buradan hareketle çocuklara yönelik olarak hazırlanan kitaplarda yer alan resimlerde de çocukların çizgisel gelişim dönemleri göz önünde bulundurulmalıdır.

Çocuk edebiyatının amaçlarına hizmet edebilmek ve çocukların seviyesine, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun kitaplar hazırlayabilmek için yazarlara ve yayınevlerine önemli görevler düşmektedir. Bu bağlamda yazar yapısını oluştururken, yayınevi de yayımlayacağı kitabı seçerken çocuk gelişim özelliklerinin farkında olmalı; dış yapı ve içyapı ölçütleri gibi bir kitabı oluşturan önemli faktörlerin neler olduğunu bilmelidir. Çünkü çocuk kitapları dış yapı ve iç yapı ölçütleri ile bir bütündür (Sever, 1995). Çocuk kitaplarında bu ölçütlere dikkat edilmesi, kitapların niteliğinde önemli rol oynadığından çocuk kitapları fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri açısından çok iyi hazırlanmalıdır. Çocuk kitaplarının çocuklar üzerindeki etkileri göz önüne alınarak bu araştırmada ilköğretim birinci sınıf öğrencilerine yönelik resimli çocuk kitaplarının fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri açısından durumunun belirlenmesi amaçlanmıştır.

2. Yöntem

2.1 Araştırma Modeli

İlköğretim birinci sınıf öğrencilerine yönelik hazırlanan Türkçe resimli çocuk kitaplarının fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri açısından durumunu ortaya koymak amacıyla yapılan bu araştırmada betimsel analize başvurulmuştur. Araştırmada elde edilen verilerin toplanması, analizi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanması amacıyla doküman incelemesi yapılmıştır.

2.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini ilköğretim birinci sınıf öğrencilerine yönelik ve ilk baskısı 2005-2010 yılları arasında yapılan resimli çocuk kitapları (hikâye ve masal), örneklemini ise evrenden rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen ve 28 yayınevinin satışa sunduğu 120 resimli çocuk kitabı oluşturmaktadır. Örneklem alınan resimli çocuk kitaplarının yayın yılı ile baskı sayılarına göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Resimli Çocuk Kitaplarının Yayın Yılına Göre Dağılımı

Yayın yılı	Kitap Sayısı	%
2005	10	8,5
2006	15	12,5
2007	13	10,5
2008	16	13,5
2009	18	15,0
2010	20	13,5
Belirtilmeyen	32	26,5
Toplam	120	100

Tablo 1 incelendiğinde örnekleme alınan kitapların %8,5’inin 2005, %12,5’inin 2006, %10,5’inin 2007, 13,5’ inin 2008, %15’inin 2009 ve 13,5’ inin ise 2010 yılında basıldığı görülmektedir. Ayrıca kitapların %26,5’inde basım yılına yer verilmediği belirlenmiştir.

Resimli çocuk kitaplarının satış fiyatı ve hitap ettiği yaş seviyesine yönelik bilgi içerip içermemesine göre dağılımına ilişkin bulgular Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Resimli Çocuk Kitaplarının Satış Fiyatı ve Yaş Seviyesine Göre Dağılımı

	Kitap Sayısı	%
Satış Fiyatı		
1-3 TL	21	17,5
4-6 TL	49	41
7-9 TL	33	27,5
10 ve üzeri TL	17	14
Toplam	120	100
Yaş Seviyesi		
Belirtilmiş	51	42,5
Belirtilmemiş	69	57,5
Toplam	120	100

Tablo 2'ye göre örnekleme alınan resimli çocuk kitaplarının %17,5'i 1-3 TL, %41'i 4-6 TL, %27,5'i 7-9 TL ve %14'ü ise 10 TL ve üzeri fiyatla satılmaktadır. Yapılan incelemede kitapların %42,5'inde yaş seviyesi belirtildiği, %57,5'inde ise yaş seviyesinin belirtilmediği tespit edilmiştir. Çocuk kitaplarında yaş seviyesinin belirtilmemesi olumsuz bir durum olarak görülebilir. Kitaplarda yaş seviyesinin belirtilmesi kitabı satın alacak veli ya da öğretmene kitabın düzeyi hakkında bilgi vermesi bakımından önemlidir. Çünkü bu sayede kitabın ilgili yaş grubuna uygun olup olmadığı rahatlıkla anlaşılabilir ve seviyeye uygun kitapların alınmasına katkı sağlanabilir.

2.3 Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada, veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen kontrol listesi kullanılmıştır. Veri toplama aracı hazırlanırken öncelikle çocuk edebiyatı alanında yayınlanmış yayınlar, yerli ve yabancı kaynak kitaplar incelenmiştir. Bu inceleme sonucunda taslak bir kontrol listesi oluşturulmuştur. Daha sonra üç alan uzmanının görüşü alınarak kontrol listesine son şekli verilmiştir.

Kontrol listesi üç ana bölümden oluşmaktadır. Bu bölümler; fiziksel, içerik ve resimleme özellikleridir. Resimli çocuk kitaplarının fiziksel özellikleri kapsamında kitapların; ciltleme, kâğıt türü, kapak yapısı ve sayfa sayısı özelliklerine yer verilmiştir. Resimli çocuk kitaplarının içerik özellikleri kapsamında; kitap türleri, kitaplarda işlenen konular, kitapların dil özellikleri ile kitaplardaki anlatım ve yazım hataları incelenmiştir. Resimli çocuk kitaplarının resimleme özellikleri kapsamında ise kitaplardaki resim sayıları ile resimlerin renk özelliklerine, resim özelliklerine ve resim-metin ilişkisine yer verilmiştir. Araştırma verilerinin çözümlenmesinde betimsel analiz kullanılmıştır. Bu verilerden elde edilen bulgular; frekans ve yüzde olarak ifade edilmiştir.

3. Bulgular ve Yorum

Araştırma kapsamında yapılan inceleme sonucunda elde edilen bulgular fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri başlıkları altında sunulmuştur.

3.1 Resimli Çocuk Kitaplarının Fiziksel Özellikleri

Örnekleme alınan kitapların fiziksel özellikleri kapsamında kitabın cilt yapısı, kâğıt türü, kapak yapısı, sayfa sayısı, kitapta yer alan resim sayısı, resimlerin özellikleri ve kitapların yaş seviyesine ilişkin niteliklere ait bulgular Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Resimli Çocuk Kitaplarının Fiziksel Özelliklerine Göre Dağılımı

	Kitap Sayısı	%
Ciltleme		
Dikişli	12	10,0
Yapıştırma	28	23,5
Zımbalı	80	66,5
Toplam	120	100
Kâğıt Türü		
1. Hamur	99	82,5
2. Hamur	21	17,5
Toplam	120	100
Kapak Yapısı		
Karton Kapak	114	95
Mukavva Kapak	6	5,0
Toplam	120	100
Sayfa Sayısı		
1-16	95	79,0
17-32	25	21,0
Toplam	120	100

Tablo 3'e göre incelenen kitapların %10'u dikişli, %23,5'i yapıştırma ve %66,5'i zımbalı cilt özelliğine sahiptir. Örnekleme alınan kitapların %82,5'inde birinci hamur, %17,5'inde ise ikinci hamur kâğıt kullanıldığı belirlenmiştir. Kapak yapılarına ilişkin bulgular incelendiğinde kitapların büyük çoğunluğunun karton (%95), çok az bir bölümünün ise mukavva (%5) kapaktan oluştuğu görülmektedir. Kitaplarda dikişli cildin ve mukavva kapağın fazla kullanılmaması yayınevlerinin maliyeti düşürmek istemelerinden kaynaklanabilir. Elde edilen bu sonuç resimli çocuk kitaplarının fiziksel özelliklerini inceleyen çalışmalar (Özgider 2010; Taşdemir, 2005) ile de paralellik göstermektedir. Aynı tabloda yer alan sayfa sayılarına ilişkin bulgulara göre kitapların %79'unun 1-16, %21'inin ise 17-32 sayfadan oluştuğu tespit edilmiştir. Çocukların gelişim özellikleri dikkate alındığında kitaplardaki sayfa sayılarının düzeye uygun olduğu söylenebilir.

3.2 Resimli Çocuk Kitaplarının İçerik Özellikleri

Resimli çocuk kitaplarının içerik özellikleri, kitapların türleri, kitaplarda işlenen konular, dil özellikleri ve kitaplardaki anlatım ve yazım hataları kapsamında incelenmiştir. Araştırma kapsamında ele alınan kitapların türüne ilişkin incelemede kitaplar hikâye ve masal kitapları olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmalara ilişkin bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Resimli Çocuk Kitaplarının Türlerine Göre Dağılımı

	Kitap Sayısı	%
Kitabın Türü		
Hikâye	79	66
Masal	41	34
Toplam	100	100

Tablo 4'e göre kitapların %66'sı hikâye, %34'ünün ise masal türünde olduğu görülmektedir.

İncelenen resimli çocuk kitaplarında işlenen konular; arkadaşlık-dostluk, aile, macera, ahlaki konular, toplumsal kurallar, doğa bilinci ve hayvan sevgisi ile sağlık ana başlıklarında sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmaya ilişkin bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Resimli Çocuk Kitaplarının İşledikleri Konulara Göre Dağılımı

Konu	Öykü/Masal Sayısı	%
Sağlık-Temizlik	25	21,0
Arkadaşlık-Dostluk	24	20
Doğa Bilinci ve Hayvan Sevgisi	23	19,0
Aile	18	15
Toplumsal Kurallar	16	13,5
Ahlaki Konular	8	6,5
Macera	6	5,0
Toplam	120	100

Tablo 5 incelendiğinde resimli çocuk kitaplarında en fazla işlenen konuların sağlık-temizlik (%21) ve arkadaşlık-dostluk (%20) üzerine olduğu görülmektedir. Erdal'a (2008) göre iyi resimlenmiş ve kurgulanmış bir çocuk kitabı çocuğa temizlik alışkanlığı edindirmede önemli bir rol üstlenir. Sağlık-temizlik konulu kitaplar sayesinde çocuklara olumlu davranışlar kazandırılabilir. Bu araştırma kapsamında incelenen kitaplarda da sağlık ve temizlik konularının ele alınması olumlu bir durum olarak yorumlanabilir.

Kitaplarda arkadaşlık-dostluk konularına yer verilmesi ise çocukların kişisel gelişim özelliklerinin gelişmesi bakımından oldukça önemlidir. İncelenen kitaplarda

arkadaşlık-dostluk konularının yeterince ele alınması, çocukların kişisel gelişimlerine olumlu katkılar sağlayabilir.

Kitaplarda en az işlenen konuların macera (%5), ahlaki konular (%6,5) ve toplumsal kurallar (%13,5) olduğu belirlenmiştir. Maltepe'ye (2009) göre kitaplar, çocuğun yaşına, ilgi ve gereksinimlerine uygun olarak insan ve yaşam gerçekliğini anlamasına katkı sağlamalı, ayrıca çocuk ile yaşam arasında güçlü bir bağ oluşturmalıdır Buradan hareketle ahlaki konulara ve toplumsal kurallara daha az yer verilmesi çocuğun günlük yaşamla bağ kurması açısından olumsuz bir durum olarak yorumlanabilir.

Araştırma kapsamına alınan resimli çocuk kitaplarının dil özellikleri, anlatım-üslup ve cümle yapısı olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflamaya ilişkin bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Resimli Çocuk Kitaplarının Dil Özelliklerine Göre Dağılımı

	Kitap Sayısı	%
Anlatım-Üslup		
Sade, Akıcı	109	91
Karmaşık	11	9,0
Toplam	120	100
Cümle Yapısı		
Kurallı	113	94
Oevrik	7	6
Toplam	120	100

Tablo 6'ya göre resimli çocuk kitaplarında anlatım-üslup açısından oldukça yüksek oranda sade ve akıcı (%91) bir dil kullanıldığı söylenebilir. Kullanılan dil bakımından karmaşık olarak nitelendirilebilecek kitap oranı ise sadece %9'dur. Cümle yapıları açısından yapılan inceleme sonuçlarına göre kurallı cümle yapısına sahip olanların %94, devrik cümle yapısı kullanılanların ise %6 oranında olduğu tespit edilmiştir. Kitaplarda kullanılan dilin sade, açık ve anlaşılır olması olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir. Çünkü dil hatalarından arınmış çocuk kitapları, çocuğun beğenisini kazanacak, çocuğa büyük yararlar sağlayacak olan okuma alışkanlığı kazanmanın da temellerini atacaktır (Özkan ve Yılmaz, 2001).

Araştırma kapsamında incelenen bir diğer özellik ise resimli çocuk kitaplarında da yer alan anlatım ve yazım hatalarıdır. Resimli çocuk kitaplarında yer alan anlatım ve yazım hatalarına ilişkin bulgular Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Resimli Çocuk Kitaplarındaki Anlatım ve Yazım Hataları

Hata Türü	Hata Sayısı
Noktalama İşaretleri ve Yazım Hataları	87
Seviye Üzerindeki Kelimeler	43
Anlatım Bozukluğu	19
Argo Kelimeler	8
Toplam	157

Tablo 7'ye göre resimli çocuk kitaplarındaki noktalama işaretleri ve yazım hatalarının sayısı ortalama 87'dir. Bu belirlemeye ilişkin hataların birçoğunun dizgi hatalarından kaynaklandığı düşünülebilir. Örneklemede bulunan resimli çocuk kitaplarındaki anlatım bozukluğu hatalarının sayısı ortalama 19'dir. Araştırma kapsamına alınan resimli çocuk kitaplarındaki argo kelime kullanımı sayısı ise ortalama 8'dir. Kitaplar, çocukların dilsel algılama becerilerini geliştirme, düzgün cümle kurma, kelimeleri yerine ve anlamına uygun kullanıma vb. dil gelişimlerine katkı sağlayacak niteliklere sahip olmalıdır. Sever'e (1993) göre yazım ve noktalama hatalarının bulunduğu, anlatıma gerekli özenin gösterilmediği kitaplarla, çocuklara dilin kurallarının kavratılması mümkün değildir. İncelenen kitaplarda yer alan anlatım bozukluğu ile noktalama işaretleri ve yazım hatalarının sayısı dikkate alındığında kitaplara dil açısından yeterince özen gösterilmediği söylenebilir.

3.3 Resimli Çocuk Kitaplarının Resimleme Özellikleri

Araştırma kapsamında incelenen kitaplarda yer alan resim sayıları, resimlerin renk özellikleri, resim özellikleri ve resim-metin ilişkisine ait bulgular Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Resimli Çocuk Kitaplarının Resimleme Özelliklerine Göre Dağılımı

	Kitap Sayısı	%
Resim Sayısı		
1-5	32	26,5
6-10	44	36,5
11-15	37	31
16-20	7	6
Toplam	120	100
Renk Özelliği		
Renkli	109	91
Siyah Beyaz	11	9
Toplam	120	100
Resim Özelliği		
Gerçekçi	33	27,5
Hayali	87	72,5
Toplam	120	100
Resim-Metin İlişkisi		
Var	103	86
Yok	17	14
Toplam	120	100

Tablo 8'e göre incelenen kitapların %26,5'inin 1-5 arası, %36,5'inin 6-10 arası, %31'inin 11-15 arası ve %6'sının 16-20 arası resim içerdiği görülmektedir. Buna göre incelenen kitaplardaki resim sayısının az olduğu söylenebilir. Çocuklara yönelik hazırlanan kitaplarda resimler çok önemlidir. Çünkü kitap, resimlerine bakılarak daha kolay anlaşılabilir. Ayrıca resimlerin ve metnin aynı sayfada yer alması okuyucunun yaratıcılığını geliştirir. Resimlerin az sayıda olması ise okuyucunun resim-metin arasındaki ilişkiyi kurmasını zorlaştırır (Lewis, 2006).

Araştırma kapsamında incelenen kitapların %91'inin renkli, %9'unun ise siyah-beyaz resimlerden oluştuğu belirlenmiştir. Özdemirci'ye (2000) göre canlı, parlak ve renkli resimler çocukların ilgisini daha çok çeker. Kitaplarda ilk etapta çocuğu

ilgilendiren, resimler ve bu resimlerin renkli oluşudur. Çünkü resimler çocuklarda kitaba ilişkin merak uyandırır. Ayrıca kitaplardaki resimler, çocukların yaşlarına ve içinde buldukları döneme özgü ayrıntılar taşımalıdır. İncelenen kitaplarda renkli resimlere büyük oranda yer verilmesi kitapların ilgi çekici olması bakımından olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir.

Bununla birlikte kitaplarda yer alan resimlerin %27,5'inin gerçekçi, %72,5'inin ise hayali olduğu ve kitapların büyük çoğunluğunda (%86) resim-metin ilişkisinin bulunduğu tespit edilmiştir. Kitaplarda resim-metin ilişkisine yer verilmesi olumlu bir durum olarak yorumlanabilir. Çünkü resim-metin ilişkisi, metnin çocuklar tarafından daha kolay yapılandırılmasına yardımcı olur. Bununla birlikte kitaplarda yer alan resimlerin büyük bir çoğunluğunun hayali öğelerden oluştuğu görülmektedir. 7-8 yaş grubundaki çocukların şematik çizgisel gelişim döneminde yer almaları nedeniyle bu yaş grubuna hitap eden çocuk kitaplarında hayali resimlerin çoğunlukta yer alması olumsuz bir durum olarak değerlendirilebilir.

Araştırma kapsamına alınan kitapların yazı/resim oranı incelendiğinde kitapların %15'inde 3/4, %28'inde 1/2 ve %57'sinde ise 1/4 oranında resim olduğu belirlenmiştir. Güleç ve Gönen'e (1997) göre bu yaş grubuna hitap eden resimli çocuk kitaplarında sayfanın 3/4'ü resme, 1/4'ü yazıya ayrılmalıdır. İncelenen kitaplarda bu orana çoğunlukla uyulmadığı görülmektedir. Buradan hareketle yazı/resim oranına özen gösterilmeyen resimli kitapların ilgi çekiciliğinin azalabileceği söylenebilir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmanın amacı ilköğretim birinci sınıf öğrencilerine yönelik resimli çocuk kitaplarının fiziksel, içerik ve resimleme özellikleri açısından durumunu belirlemektir. Araştırma bulguları incelendiğinde ilköğretim birinci sınıf öğrencilerine yönelik resimli çocuk kitaplarının ciltlemesinde yüksek oranda zımba (%66,5) kullanıldığı, kitaplarda kullanılan kâğıdın %82,5 oranında birinci hamur olduğu ve kitapların neredeyse tamamında karton kapak (%95) kullanıldığı tespit edilmiştir. Kitaplarda zımba ve karton kapağın fazla kullanılması kitabın uzun ömürlü ve kullanışlı olmasını engellemektedir. Taşdemir (2005) ve Özgider (2010) tarafından yapılan araştırmalarda da kitap kapaklarının yetersiz olduğu sonucu elde edilmiştir. Yapılan araştırmalar çocuk kitaplarında kapağın ve kâğıt türünün çocukların kitap okuma isteğini etkilediğini ortaya koymaktadır (Wilson, 2000; Argan ve diğ., 2008) Ayrıca incelenen kitapların hedef kitesinin 7-8 yaş grubu olduğu dikkate alındığında çabuk dağılan ve yıpranan kitapların, çocuğun okuma isteğini azaltacağı ve kitaptan uzun süre faydalanmasını engelleyeceği söylenebilir.

Elde edilen bulgulara göre resimli çocuk kitaplarında en çok sağlık-temizlik konularının işlendiği belirlenmiştir. Erdal'a (2008) göre diş fırçalama, banyo yapma, el yıkama, çevre temizliği ve genel olarak temizlik kuralları kitaplarda en sık vurgulanan konulardır. Bu konular iyi bir şekilde işlendiği takdirde çocuklara olumlu duygu, davranış ve alışkanlıklar kazandırılabilir. Araştırma kapsamında incelenen kitaplarda bu konuların yeterince ele alınması olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir.

Karakuş (2006) tarafından yapılan araştırmada ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin en çok tercih ettikleri konuların macera, aile ve sevgi olduğu tespit edilmiştir. Yıldız (2009) tarafından yapılan araştırmada ise ilköğretim öğrencilerinin

macera, aile, kahramanlık ve mizahi konuları içeren kitapları tercih ettikleri belirlenmiştir. İlköğretim birinci kademe öğrencilerinin tercih ettikleri konular ile araştırma kapsamında incelenen kitaplardaki konuların benzerlik göstermediği görülmüştür. Bu sonuçlara göre çocuk kitabı yazarlarının benzer araştırmaları dikkate alarak, tercih edilen konulara daha fazla yer vermeleri gerektiği söylenebilir.

Yaldız (2006)'a göre konu bakımından ilgi çekmeyen kitaplar dil bakımından ne kadar yalın da olsalar çocuklarda okuma isteğinin ve dil sevgisinin gelişimine engel olur. Bu nedenle kitabın hitap ettiği hedef kitlenin beklenti ve ihtiyaçlarına yönelik bir ihtiyaç analizinin yapılması kitaplarda işlenen konuların çocukların görüşleri doğrultusunda şekillendirilmesine katkı sağlayacağı söylenebilir.

Araştırma kapsamına alınan kitapların anlatım ve üslup açısından yüksek oranda sade-akıcı bir dille yazıldığı ve neredeyse tamamında kurallı cümle yapısı kullanıldığı tespit edilmiştir. 7-8 yaş grubundaki çocukların dilin yapısına yönelik kuramsal bilgiyi yeni öğrenmeye başladıkları göz önüne alındığında, dil bilgisi kurallarına uygun olarak yazılan kitapların oranının yüksek olması olumlu bir sonuç olarak değerlendirilmektedir. Ancak incelenen 120 resimli çocuk kitabında, 87 adet noktalama ve yazım hatası, 43 adet yaş seviyesi üzerinde kelime, 19 adet anlatım bozukluğu ve 8 adet argo kelime yer aldığı görülmüştür. Tomlinson ve Lynch-Brown'a (2002) göre çocuk kitaplarındaki cümleler anlaşılabilir olmalıdır. Ayrıca paragraflar, bölümlerin uzunluğu, giriş, gelişme ve sonuç bölümleri çocukların yaşına ve zihinsel gelişim dönemlerine uygun şekilde tasarlanmalıdır. Çünkü dil ve anlatım hataları bulunan kitaplar, çocukların dilin kurallarını yanlış öğrenmelerine sebep olabilir. Bu nedenle henüz okuma-yazmayı yeni öğrenen çocuklara yönelik hazırlanan kitaplarda dil ve anlatıma daha fazla özen gösterilmelidir.

Araştırma kapsamında incelenen kitapların büyük bir kısmında resim sayısının az olduğu görülmektedir. Bu durumun, kitapların niteliğini olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Çünkü resimler, çocukların metnin konusunu anlamalarına yardımcı olur ve kitap okumaları konusunda onları motive eder (Justice ve Kaderavek, 2002). Fang (1996) de çocuk kitaplarındaki resimlerin, çocuğun karakterleri zihninde oluşturmada önemli bir yeri olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle çocuk kitaplarında resim sayısına daha fazla özen gösterilmesi gerektiği söylenebilir.

İncelenen kitapların %91'inin renkli, %9'unun siyah-beyaz resimlerden oluştuğu görülmüştür. Bu durum çocukların gelişim özellikleri açısından uygun görülmektedir. Çocukların ilgi ve beklentileri dikkate alındığında kitaplardaki resimlerin canlı ve çekici olması son derece önemlidir. Ayrıca Justice ve Kaderavek'e (2002) göre kitaplardaki resimler dikkat çekici ve sevimli olmalıdır. Buradan hareketle çocuk kitaplarında yer alan resimlerin canlı ve renkli olması gerektiği söylenebilir.

Kitaplarda yer alan resimlerin yaklaşık dörtte üçünün hayali öğelerden oluştuğu tespit edilmiştir. Kitaplarda yer alan resimlerin büyük bir çoğunluğunun hayali öğelerden oluşması çocukların seviyelerine uygun değildir. Maltepe'ye (2009) göre çocukların yaratıcılıklarını geliştirmek için kitaplarda hayal gücünün yansıtılması gereklidir. Ancak, kitaplardaki doğüstü varlıkların gerçek dışılığını fark edemeyen çocuğun, kişilik ve toplumsal gelişiminin olumsuz yönde etkileneceği de göz ardı edilmemelidir. Ayrıca Kırıçoğlu (2002) ve Yavuzer'e (2011) göre 7-9 yaş aralığında bulunan çocuklar çizgisel gelişim olarak şematik dönem içerisinde yer alırlar.

Buyurgan ve Buyurgan'a (2007) göre de bu dönemde yer alan çocuklar yaptıkları resimlerde gerçeği yansıtır. Bu nedenle çocuklara yönelik hazırlanan kitaplarda, çocukların çizgisel gelişim dönemlerinin dikkate alınması gerektiği söylenebilir.

İncelenen kitaplarda yer alan resimlerin büyük çoğunluğunda resim-metin ilişkisinin olması olumlu bir durum olarak yorumlanabilir. Çünkü kitaplardaki resim-metin ilişkisi öğrencilerin algılama ve yorumlama becerilerini geliştirir (Gönen ve Güler, 2011). Sarı (2006), kitaplarda yer alan resimlerin, bazen sözcüklerin yerini tuttuğunu, bazen de yorumlama görevini yerine getirdiğini belirtmiştir. Bununla birlikte resmi yorumlayan çocukların yaratıcılık ve görsel okuma becerilerinde de gelişme sağlanır (Huck ve diğ., 2004).

Yapılan araştırmalarda çocukların canlı ve gerçeğe yakın resimler içeren kitapları okumayı tercih ettikleri, kitapta kullanılan resim ve şekillerin okuyucunun okuma zevkini etkilediği, resim ve metin ilişkisi olan kitapların çocukların kitabı anlamasını etkilediği sonuçları elde edilmiştir (Anderson, 2006; Arğan ve diğ., 2008; Arizpe, 2003; Brookshire ve diğ., 2002).

Araştırma kapsamına alınan kitapların yazı/resim oranı da incelenmiştir. Bu incelemeye göre kitapların %15'inde 3/4, %28'inde 1/2 ve %57'sinde ise 1/4 oranında resim olduğu belirlenmiştir. Resimli çocuk kitaplarında sayfanın 3/4'ü resme, 1/4'ü yazıya ayrılmaktadır (Güleç ve Gönen, 1997). Oysa incelenen kitapların sadece %15'inde 3/4 oranında resim olması, resimli çocuk kitaplarında bu özelliğe yeterince dikkat edilmediğini göstermektedir.

Sonuç olarak araştırma kapsamında incelenen kitaplarda dayanıklı cilt kullanılmadığı, konu çeşitliliğinin bulunmadığı, resimlerin dörtte üçünün hayali öğelerden oluştuğu, yazı/resim oranının istenilen düzeyde olmadığı belirlenmiştir. Buna karşılık kitapların çoğunda dilbilgisi kurallarına uyulduğu ve resim-metin ilişkisine dikkat edildiği görülmektedir.

İlköğretim seviyesindeki çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmada çocuk kitaplarının nitelik ve nicelik yönünden kaliteli olması gerektiği göz önüne alındığında araştırmadan elde edilen sonuçlar resimli çocuk kitaplarında birtakım değişiklikler yapılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Buradan hareketle hitap edilen hedef kitle göz önüne alındığında, resimli çocuk kitaplarında ciltleme tekniği olarak yapıştırma yerine dikişli cilt kullanılması uygun olabilir. Ayrıca kitap kapağının mukavva olmasının kitap maliyetini artıracığı göz önüne alındığında en azından kalın karton kapak kullanımı tercih edilebilir.

Çocuk kitaplarında, çocuğun bakış açısını genişletecek, merak ve keşfetme duygusunun gelişmesini sağlayacak, yaratıcılığına katkıda bulunacak, bilimsel okur-yazarlığını geliştirecek yeni ve farklı konulara yer verilmesi sağlanabilir. Çocuk kitabı yazarları kitapta, yönlendirmelerden ve ön yargılardan uzak bir üslup benimsemelidir. Argo ve müstehcen ifadelerden kaçınmalıdır. Çocuk kitaplarının kelime öğretimine sağladığı katkı göz önüne alınarak yaş ve gelişim düzeyinin üzerindeki kelimelerin doğrudan öğretiminin gerçekleştirilmesi için kitapların arkasında kitapta yer alan kelimeleri içeren küçük bir sözlüğe yer verilebilir. Çocuk kitaplarında yer alan resimlerin açık, anlaşılır, konuya uygun olmasına ve sanatsal değerler taşımasına dikkat edilmelidir. Ayrıca çocuk kitaplarında yer alan resimlerde çocukların çizgisel gelişim dönemleri de dikkate alınmalıdır. İlköğretim birinci sınıf öğretmenleri okumayı yeni öğrenen çocuklara kısa ve resimli çocuk kitaplarını okumayı tavsiye etmelidir. Böylece kitabı zevkle okuyan çocuklar iyi bir okuma rehberliği ile kitap sevgilerini geliştireceklerdir.

Kaynakça

- AKAL, A. (2007). "Çocuklar İçin Üretilen Edebiyat Kitaplarına Farklı Bakış Açılımlarından Çözümlemeci Bir Yaklaşım: Masal, Öykü ve Şiirlerle Liderlik Eğitimi", **II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildiri Kitabı**, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- ANDERSON, N. A. (2006). **Elementary Children's Literature: The Basics for Teachers and Parents**, Pearson/A and B, Boston.
- ARGAN, M. T., ARGAN, M. ve KURULGAN, M. (2008). "Kitaplara İlişkin Biçimsel Özelliklerin Okuyucu Tutumları Üzerine Etkisi", **Bilgi Dünyası**, 9-1, 179-206.
- ARIZPE, E., ve STYLES, M. (2003). **Children Reading Pictures: Interpreting Visual Texts**, Routledge Falmer, London; New York.
- ASLAN, C. (2007). "Yazınsal Nitelikli Çocuk Kitaplarının Çocukun Gelişim Sürecindeki Yeri", **II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildiri Kitabı**, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- BUYURGAN, S. ve BUYURGAN, U. (2007). **Sanat Eğitimi ve Öğretimi**, PegemA Yayınları, Ankara.
- BROOKSHIRE, J., SCHARFF, L. F. V., ve MOSES, L. E. (2002). "The Influence of Illustrations on Children's Book Preferences and Comprehension", **Reading Psychology**, 23 (4), 323-339.
- CELEPOĞLU, A. (2007). "Çocuk Yayınları ve Bu Yayınlar da Bulunması Gereken Temel Unsurlar", **Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı**, (Editörler) Ömer Yılar ve Lokman Turan, Ankara: Pegem-A Yayıncılık. s. 37-66.
- DURSUNOĞLU, H. (2007). "Çocuk-Edebiyat ve Çocuk Edebiyatı", **Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı**, (Editörler) Ömer Yılar ve Lokman Turan, Ankara: Pegem-A Yayıncılık. s. 1-36.
- ERDAL, G. (2007). "Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları Çocuk Kitaplarının Resimlemelerine genel Bakış", **II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu Bildiri Kitabı**, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- FANG, Z. (1996). "Illustrations, text, and the child reader: What are pictures in storybooks for?", **Reading Horizons**, 37 (2), 130-142.
- GÖNEN, M. ve GÜLER, T. (2011). "The Environment and Its Place in Children's Picture Story Books", **Procedia Social and Behavioral Sciences**, 15, 3633-3639.
- GÜLEÇ, H. ve GÖNEN M. (1997). "1974-1993 Yılları Arasında Türkçe Basılmış Olan Resimli Öykü Kitaplarının Resimlendirilme ve Fiziksel Özellikleri Yönünden İncelenmesi", **Türk Kütüphaneciliği Dergisi**, 11, 1: 42-53.
- GÜLERYÜZ, H. (2006). **Yaratıcı Çocuk Edebiyatı**, Pegem-A Yayıncılık, Ankara.
- HOPPE, A. (2004). "Half the Story: Text and Illustration in Picture Books", **Horn Book Magazine**, 80 (1), 41-50.
- HUCK, C. D., KIEFER, B. Z., HEPLER, S. ve HICKMAN, J. (2004). **Children's Literature in the Elementary School. (8th Ed.)**, Mc Graw Hill, New York.
- JUSTICE, L., M. ve KADERAVEK, J. (2002). "Using Shared Storybook Reading to Promote Emergent Literacy", **Teaching Exceptional Children**, 34, 8-13.
- KARAKUŞ, I. Ş. (2006). **Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Okuma Gelişimine Etkisi**, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- KAVCAR, C.; OĞUZKAN, F. ve SEVER, S. (2004). **Türkçe Öğretimi**, Engin Yayıncılık, Ankara.
- KIRIŞOĞLU, O., T. (2002). **Sanatta Eğitim Görmek Anlamak Yaratmak**, PegemA Yayınları, Ankara.
- LEWIS, D. (2006). **Reading Contemporary Picturebooks, Picturing Text**, Routledge, New York.
- MALTEPE, S. (2009). "Türkçe Öğretmeni Adaylarının Çocuk Edebiyatı Ürünlerini Seçebilme Yeterlilikleri", **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 12 (21), 398-412.
- MANNING, M. (2004). "Visual Cues, Teaching", **K-8**, 34 (6), 91-92.
- NİKOLAJEVA, M. ve SCOTT, C. (2000). "The Dynamics of Picturebook Communication", **Children's Literature in Education**, 31, 225-239.
- OĞUZKAN, F. (1997). **Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örnekler ve Çocuk Edebiyatı**, Emel

- Matbaacılık, Ankara.
- ÖZKAN, N. ve YILMAZ, B. (2001). "Çocuk Kitaplarında Dil Sorunu, Bilgi Dünyası", 2 (2), 147-168.
- ÖZGİDER, D., S. (2010). **Türkiye ve İngiltere'de Çocuk Kitaplarının Biçimsel ve İçerik Özellikleri Açısından Karşılaştırılması**, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- SARI, N. (2006). **Çocuk Kitapları İllüstrasyonları Üzerine Bir Araştırma ve Bir Örnekleme**. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir.
- SEVER, S. (1993). "Çocuk Kitaplarında Dil Sorunları", **Eğitim Dergisi**, 3, 14-21.
- SEVER, S. (1995). "Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Yapısal ve Eğitsel Özellikler", **Abece Dergisi**, 107, 14-15.
- SEVER, S. (2008). **Çocuk ve Edebiyat**, Tudem Yayınevi, İzmir.
- ŞİRİN, M. (2007). **Çocuk Edebiyatı Kültürü**, Kök Yayıncılık, Ankara.
- TAŞDEMİR, M. (2005) "Eğitsel Bir Materyal Olarak Çocuk Hikâye ve Romanlarının Nitelik Düzeyi", **Milli Eğitim**, 168, 7-29.
- TEMPLE, C.; MARTÍNEZ, M. ve YOKOTA, J.(2006). **Childrens Books in Childrens Hands: An Intoduction to Their Literature (3rd Edition)**, Allyn and Bacon, Boston.
- TOMLINSON, C. M., ve LYNCH-BROWN, C. (2002). **Essentials of Children's Literature**, Allyn and Bacon, Boston.
- TRİM, M. (2004). **Growing And Knowing A Selection Guide For Children Literature**, Deutch: Die Deutsche Bibliothek.
- WASON-ELLAM, L. (2010). "Children's Literature as a Springboard to Place-Based Embodied Learning", **Environmental Education Research**, 16, 3: 279-294.
- WILSON, A. (2000). "Children's Reading for Pleasure: Implications for Publishers", **Talespinner**, 9, 4-9.
- YALÇIN, A. ve AYTAŞ, G. (2005). **Çocuk Edebiyatı**, Akçağ Yayınları, Ankara.
- YALDIZ, H. T. (2006). **Masalların Çocuk Eğitimi Açısından İncelenmesi (Sarayönü Örneği)**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya.
- YAVUZER, H. (2011). **Resimleriyle Çocuk**, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK, H. (2003). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- YILDIZ, Ç. (2009). **İlköğretim Öğrencilerinin Çocuk Kitaplarına İlişkin Görüşleri**. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir.

A STUDY OF CHILDREN'S BOOKS RELATED TO PHYSICAL STRUCTURES, CONTENT AND ILLUSTRATIONS

Mübeccel Gönen*

Mehmet Uygun**

Özge Erdoğan***

Mehmet Katrancı****

Abstract

Products of children literature should be able to create pleasure of reading in children and lead them creative thinking. So it is essential to pay attention to structure, content and illustration of children's books. In this research it is aimed to determine the situation of primary school students' children's picture books in terms of physical structure, content and illustration. In the study descriptive model was used and a qualitative research method was used to collect, analyze and interpret the research data. In order to collect data document analysis were conducted. The population of this research was the first grade students' children's picture books whose first editions were between the years 2005-2010. The sample of the research consists of 120 children's picture books which were chosen through random method. Data gathered from the research were analyzed through descriptive analysis techniques. As a result of research it is ascertained that in the books durable bindings weren't used, there aren't any subject variety, three out of four illustrations are consist of imaginary items, writing/illustration proportion is not at an adequate level. On the other hand in most of the books grammatical rules were followed correctly and writing/ illustration were related to each other.

Key Words: Children Literature, Children's Picture Books, Features of Children's Picture Books

---

* Prof. Dr.; Hacettepe University Faculty of Education Department of Primary School Teaching/Ankara
** Assistant; Abant İzzet Baysal University Faculty of Education Department of Primary School Teaching /Bolu
*** Assistant; Karadeniz Technical University Faculty of Education Department of Primary School Teaching /Trabzon
**** Assistant; Kırıkkale University Faculty of Education Department of Primary School Teaching /Kırıkkale